

Udviklingen i den internationale og danske økonomi

DEN INTERNATIONALE ØKONOMI

Den nye oliekrise viser flere fællestræk med sin forgænger – oliekrisen 73/74 – omend i mildere form. Råvarepriserne er generelt steget kraftigt og i efteråret 79 satte en voldsom guldhausse ind. Guldpriserne nærmest eksploderede, og toppede først i oktober, efter at have været over 400 \$ pr. ounce. Trods guldets stærkt reducerede rolle i det internationale monetære system, fulgte et fornyet fald i dollarens internationale værdi i takt med guldprisernes stigning. For at tage noget af presset af \$/DM-kursen, besluttede den vesttyske centralbank at sammenkalde deltagerne i det europæiske valutasamarbejde, EMS, for at gennemføre kursjusteringer. Efter et hektisk møde, blev det besluttet at opskrive DM med 2 pct. og nedskrive Dkr. med 3 pct. pr. den 24. september, således at Dkr. overfor DM, ialt blev nedskrevet med 5 pct.

Dollarens fald standsede imidlertid ikke hermed. Spekulationer op til IMF's og Verdensbankens årsmøde i Beograd, hvor det var forventet, at indgreb til støtte for dollaren ville blive diskuteret, medførte yderligere fald i dollarens internationale værdi. Blandt de emner, der skulle diskuteres på IMF-mødet, var et amerikansk forslag om indførelse af en »substitution account«, hvor hvert medlemsland skulle indbetale dollar og til gengæld modtage særlige trækingsrettigheder, SDR. Der blev dog ikke opnået enighed om dette spørgsmål på Beogradmødet.

Imidlertid forlod den nye amerikanske centralbankdirektør, Poul Volcker, Beogradmødet i utide, og tog hjem for at bekendtgøre en række nye pengepolitiske indgreb. Diskontoen blev forhøjet til et nyt rekordniveau af 12 pct. med virkning fra den 8. oktober, og bankernes reservekrav blev strammet. Hertil kom en meget vigtig erklæring om, at den pengepolitiske linie ville blive lagt om. Hidtil havde man lagt vægt på at holde et bestemt renteniveau og dermed forhindre en recession i USA. Nu proklameredes en pengepolitisk linie med hovedvægt på en stram likviditet, altså en pengepolitik, der må forventes at forstærke tilbagegangstendenserne i den amerikanske økonomi. Efter bekendtgørelsen af indgrebene styrkedes dollaren, og det menes, at en væsentlig grund til, at disse indgreb blev annonceret netop da, var frygt for fornyede olieprisstigninger. OPEC-landene havde nemlig i juni erklæret, at såfremt dollarens internationale værdi faldt med mere end 4 pct., ville man iværksætte nye olieprisforhøjelser.

USA. Den amerikanske centralbankdirektør strammede den amerikanske

pengepolitik ud fra en opfattelse af, at USA ikke var så langt inde i en recession, som visse økonomer har påstået. I 1. halvår steg USA's BNP med 3,3 pct. i forhold til samme periode året før, men væksten ventes at aftage i 2. halvår. Industriproduktion, byggeri og forbrug udvikler sig nu mere afdæmpet. Industriproduktionen ligger dog fortsat 3½ pct. over sidste års niveau, hvorimod detailomsætningen i faste priser viser faldende tendens. Olieprisforhøjelserne har pustet yderligere liv i den i forvejen høje inflation i USA, og i august lå forbrugerpriserne 11,8 pct. over niveauet året før. Trods den større energiregning, er der stadig udsigt til kraftig forbedring af USA's betalingsbalance. Handelsbalanceunderskuddet er i de første 8 måneder i år, blevet nedbragt til 15,3 mia. \$ mod 21,9 mia \$ i samme periode sidste år.

Vesttyskland er fortsat præget af høj økonomisk aktivitet. Imidlertid ventes den højkonjunktur, som Vesttyskland, og dermed en lang række mindre vesteuropæiske lande, har oplevet, at blive standset brat af de stigende oliepriser. Industriproduktionen i Vesttyskland er i de første 8 måneder i år steget med 4 pct. i forhold til samme periode sidste år, og byggeriet ligger fortsat på et højt, omend stagnerende niveau. Detailomsætningen lå i månederne januar til august 3 pct. over samme niveau sidste år og viser en stabil tendens. Til gengæld er det vesttyske betalingsbalanceoverskud blevet vendt til et underskud. I de første otte måneder af 1979, havde Vesttyskland et underskud på betalingsbalancens løbende poster på 4,4 mia. DM mod et overskud i samme periode 1978 på 7,4 mia. DM. Inflationen er stigende, men fortsat lav. I september lå forbrugerpriserne 5,3 pct. over sidste års niveau.

Storbritanniens økonomi er præget af aftagende vækst i forbrug og produktion, men stadig stigende inflation. Industriproduktionen faldt i august måned med 1 pct. i forhold til samme måned året før. Detailomsætningen faldt efter indførelsen af den højere momssats i juli, og lå i 3. kvartal kun 0,3 pct. over niveauet året før, mod en stigning i 1. halvår på 6 pct. For store grupper af lønmodtagere har lempelsen af de direkte skatter ikke kunne opveje stigningen i leveomkostningerne. Beregninger viser, at leveomkostningerne i de 12 måneder frem til august i gennemsnit er steget med 17 pct., og der mærkes stigende uro på det engelske arbejdsmarked. Til trods for at udvindingen af Nordsø-olie yder et positivt bidrag til betalingsbalancen på mere end 7 mia £ på årsbasis, har Storbritannien i de første 9 måneder i år haft et samlet underskud på betalingsbalancens løbende poster på 2,6 mia. £.

DEN DANSKE ØKONOMI

Det økonomiske Råds oktober rapport 1979

Det fremgår af Det økonomiske Råds oktober rapport, at udsigterne for dansk økonomi er alt andet end lyse. Nøgleordene for 1980 er nulvækst og voksende ledighed.

Hvad de indenlandske efterspørgselsfaktorer angår, forventer vismændene, at den største post, nemlig det private forbrug, realt vil falde med 1,4 pct. i 1980. Dette skyldes ikke alene olieprisstigningerne, men også afgiftsforhøjelserne fra i sommer og et stigende skattetryk. De kommunale skatteprocenter vil i gennemsnit stige med 1,3 pct. point, ligesom statsskatten stiger, fordi skatteskala og personfradrag reguleres mindre op end den forventede lønstigning.

Også investeringsaktiviteten vil blive mindre til næste år. Hvad boliginvesteringerne angår, forudser vismændene, et fald i påbegyndelserne fra 31.000 lejligheder i år, til 28.000 i 1980.

Den eneste ekspansive indenlandske efterspørgselsfaktor bliver det offentlige forbrug, som vil stige med 2,4 pct. i faste priser. Det vil kræve 26.000 flere fuldtidsansatte inden for stat og kommune. Men da antallet af arbejdsløse vil stige med 40.000 og antallet af efterløbspensionister med 10.000, vil i alt 76.000 flere personer til næste år få deres indkomst fra de offentlige kasser.

Olieprisforhøjelserne har foruden det direkte tab også indirekte en negativ effekt på dansk økonomi. Det skyldes, at den økonomiske vækst i de lande vi eksporterer til nu bliver mindre. Vismændene forudser en økonomisk vækst i OECD-området i 1980 på 2 pct. mod knapt 3 pct.'s fremgang i år. Det betyder, at Danmarks vareeksport til næste år kun forventes at stige med 3 pct. mod 6 pct. i år målt i faste priser.

Betalingsbalanceunderskuddet bliver på 14 mia. kr. i år og vil uden regeringsindgreb blive af nogenlunde samme størrelsesorden i 1980. Derefter vil det imidlertid hastigt gå den gale vej. Vismændene har beregnet, at betalingsbalanceunderskuddet i 1983 vil blive på knapt 30 mia. kr., hvis den økonomiske politik ikke ændres.

Finansredegørelse – oktober 1979

Allerede ugen efter, at vismændene var kommet med deres rapport, kom der igen en redegørelse, der understregede de dystre udsigter for dansk økonomi. Det var regeringens finansredegørelse, der fremkom samtidig med 1. behandlingen af finanslovsforslaget for 1980. Også regeringens økonomer forudser rekordstort underskud på betalingsbalancen i år og stigende arbejdsløshed i 1980.

Allerede da finanslovsforslaget blev fremsat i august, vidste man, at skønnet for underskuddet på statsfinanserne var undervurderet, fordi effekten af OPEC-landenes olieprisforhøjelser i juni ikke var indregnet. I følge oktober-skønnet stiger statens indtægter i 1980 med 9,2 pct. til 107,3 mia. kr., mens udgifterne stiger 9,8 pct. til 121,7 mia. kr. Dette bringer underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet op på 14,4 mia. kr. eller næsten 2 mia. kr. mere end i indeværende finansår.

Det er specielt stigende lønomkostninger og stigende udgifter til overførsels-

indkomster, der forringer statsfinansernes stilling. Der forventes lønstigninger på godt 9 pct. for en gennemsnits aflønnet tjenestemand, pensionssatserne skønnes at stige godt 10 pct. og dagpengeydelsen knapt 9 pct.

En fremskrivning af udgifts- og indtægtsbudgettet viser, at underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i 1981 bliver 19,2 mia. kr., i 1982 24,4 mia. kr. og i 1983 27,6 mia. kr. med mindre der gribes ind. Denne fremskrivning er selvsagt behæftet med betydelig usikkerhed, men som det bemærkes i redegørelsen, kan fremskrivningen bidrage til en belysning af størrelsesordenen af balanceproblemerne i dansk økonomi og dermed af kravene til den økonomiske politik.

Indtjeningen i dansk industri

Også 1978 viste en indtjeningsmæssig tilbagegang for industrien. Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk har beregnet, at afkastningsgraden (d. v. s. driftsresultatet før renter sat i forhold til aktivmassen) er faldet fra 10,5 pct. i 1976 til 9,1 pct. i 1977 og videre ned til kun 8,5 pct. i 1978. Analysen omfatter 637 virksomheder med en samlet omsætning på godt 23 mia. kr., hvilket svarer til knapt 18 pct. af industriens omsætning.

Et sammendrag af resultatopgørelserne for de 637 virksomheder for årene 1976, 1977 og 1978 viser i hovedtal.

	1976		1977		1978	
	mill. kr.	%	mill. kr.	%	mill. kr.	%
Omsætning:						
Hjemmemarked	11.218	60,8	12.394	59,6	13.730	59,3
Eksport	7.227	39,2	8.406	40,4	9.430	40,7
	18.445	100,0	20.800	100,0	23.160	100,0
Variable salgsomkostninger	627	3,4	739	3,6	861	3,7
Vareforbrug	8.790	47,7	9.909	47,6	10.961	47,3
Arbejdsløn	2.785	15,1	3.182	15,3	3.474	15,0
Dækningsbidrag I	6.243	33,8	6.970	33,5	7.864	34,0
Andre primære indtægter	165	0,9	218	1,1	203	0,8
Dækningsbidrag II	6.408	34,7	7.188	34,6	8.067	34,8
Gager m. v.	2.269	12,3	2.538	12,2	2.872	12,4
Indirekte produktionsomkostninger	837	4,5	973	4,7	1.112	4,8
Administrations- og salgsomkostninger	971	5,3	1.201	5,8	1.401	6,0
Vedligeholdelse af bygninger og maskiner	304	1,7	370	1,8	412	1,8
Anlægsafskrivninger	672	3,6	715	3,4	821	3,5
Overskud I	1.355	7,3	1.391	6,7	1.449	6,3
Renter (netto)	427	2,3	515	2,5	596	2,6
Overskud II	928	5,0	876	4,2	853	3,7
Ekstraordinære udgifter	18	0,1	58	0,3	7	-
Overskud III	910	4,9	818	3,9	846	3,7

Såvel nettooverskuddet i pct. af omsætningen som den ordinære indtjening er faldet. Det har betydet, at virksomhedernes egenkapitalforhold er blevet forringet på trods af en forsigtig udbyttepolitik. Den del af aktivmassen, som er finansieret med egne midler, er faldet fra 31,7 pct. i 1977 til 31,3 pct. i 1978.

Den stagnerende indtjening har naturligt nok begrænset lysten til og mulighederne for, at ekspandere gennem omfattende anlægsinvesteringer. Industrien har da også vist stor tilbageholdenhed over for nyinvesteringer ikke mindst i bygninger.

Instituttets analyse viser, at der er en betydelig spredning i de resultater virksomhederne opnår. Hovedproblemet i dansk økonomi hedder det videre, er imidlertid, at den brede gruppe af virksomheder på grund af de generelle erhvervsvilkår, ikke er i stand til at klare sig i den stadigt skærpede internationale konkurrence. Gennem forskellige foranstaltninger bl. a. K-låneordningerne, har man i et vist omfang billiggjort finansieringen af eksporterhvervets investeringer. Men renten er set i det store billede, en forholdsvis beskeden omkostningsfaktor, idet renteudgifterne udgør under 3 pct. af omsætningen. Skal beskæftigelsen og betalingsbalancen forbedres, må der derfor tages fat i den eneste væsentlige omkostningsfaktor vi selv kan påvirke, nemlig udgifterne til løn og gager, der udgør knapt 30 pct. af omsætningen. Instituttet peger på, at i den forbindelse må en ændring af dyrtidsmekanismen have første prioritet, fordi Danmark ikke i længden ustraffet kan tillade sig, at lade udefra kommende omkostningsstigninger slå igennem, som yderligere bølger af hjemlige løn- og prisstigninger.

Mens finansieringsinstituttets analyser især beskriver udviklingen i yngre og ret ekspansive virksomheder, dækker Danmarks Statistiks driftsregnskabsstatistik hele industrien incl. råstofudvinding og el-forsyning. Danmarks Statistiks foreløbige regnskabsopgørelse for 1978, viser en omsætningsfremgang for industrien som helhed på 7 pct. til 127 mia. kr. Resultatet før skat er steget 10 pct. til 5,6 mia. kr. og udgør dermed 4,4 pct. af omsætningen i 1978 mod 4,3 pct. i 1977.

Resultatet før skat i pct. af omsætningen er faldet fra 4,1 pct. til 3,7 pct. i nærings- og nydelsesmiddelindustrien, og fra 5,6 pct. til 5,5 pct. i jern- og metalindustrien, mens den er steget fra 3,8 til 4,2 pct. i den kemiske industri.

Produktion og beskæftigelse

Opgørelsen fra Danmarks Statistik af industriens ordre- og omsætningssituation i perioden juni-august 1979 viser en omsætningsfremgang på 12 pct. i forhold til året før. Fremgangen til eksport og hjemmemarked var praktisk talt lige stor. Priserne steg 9 pct. og mængderne 4 pct. Ordreindgangen fra eksportmarkedet steg 16 pct. og fra hjemmemarkedet 14 pct., mens ordrebeholdningen til eksportmarkedet steg 14 pct. og til hjemmemarkedet 18 pct.

Industriens ordre- og omsætningssituation: Hovedområder – årlig ændring i pct. juni–august 1979 i forhold til juni–august 1978

	Omsætning (lb. priser)	Omsætning (mængde)	Ordre- indgang	Ordre- beholdning
Industri i alt excl. skibsværfter heraf:	+12	+4	+14	+16
Investeringsgodeindustri	+15	+7	+17	+ 9
Mellemproduktindustri	+20	+3	+24	+25
Forbrugsgodeindustri	+ 7	+3	+ 8	+21

Investeringsindustrien. Jvf. tabellen steg omsætningen i løbende priser med 15 pct. Eksportomsætningen steg 16 pct. og salget til hjemmemarkedet 14 pct. Også ordreindgangen var ligeligt fordelt mellem eksport og hjemmemarkeds-salg. Derimod steg ordrebeholdningen fra hjemmemarkedet 13 pct., mens den fra eksportmarkedet kun steg 6 pct.

Mellemproduktindustrien. Her er fremgangen til eksportmarkedet markant større end til hjemmemarkedet. Eksportomsætningen steg 32 pct., hjemmemar-kedssalget 16 pct. Ordreindgangen fra eksportmarkedet steg 37 pct. og fra hjemmemarkedet 20 pct., mens ordrebeholdningen steg henholdsvis 32 pct. og 21 pct.

Forbrugsgodeindustrien har derimod haft den største fremgang på hjemme-markedet. Hjemmemarkedssalget steg 10 pct. og eksporten kun 2 pct. Ordre-indgang og ordrebeholdning fra hjemmemarkedet steg henholdsvis 9 pct. og 24 pct., mens stigningen fra eksportmarkedet tilsvarende kun var 6 pct. og 18 pct.

Nedenstående tabel viser industriens ordre- og omsætningssituation for de enkelte brancher i perioden april–juni 1979.

Industriens ordre- og omsætningssituation: Brancher – årlig ændring i pct. april–juni 1979 i forhold til april–juni 1978

	Omsætning (lb. priser)	Pris	Omsætning (mængde)	Ordre- indgang	Ordre- beholdning
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	+ 1	+ 2	–	+ 5	+ 7
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	+14	+ 8	+ 7	+ 8	+27
Træ- og møbelindustri	+ 6	+ 7	– 3	+15	+16
Papir- og grafisk industri	+12	+ 8	+ 3	+10	+13
Kemisk industri	+18	+12	+ 1	+19	+22
Sten-, ler- og glasindustri	– 1	+ 8	– 9	+ 6	+ 4
Jern- og metalværker og støberier	+ 2	+16	–18	– 3	+ 8
Jern- og metalindustri excl. skibsværfter	+11	+ 7	+ 4	+14	+11
Anden industri	– 1	+ 9	– 9	+ 7	+33

Arbejdsløshedssituationen. For august 1979 har Danmarks Statistik opgjort det gennemsnitlige antal registrerede fuldtidsledige til 142.700. Sæsonkorrigeret var tallet 149.400, svarende til en ledighedsprocent på 5,6 mod 7,2 i august 1978.

Ialt 455.900 personer var berørt af ledighed i første halvår 1979. Det er dog kun 7 pct. eller 32.000, der har været ledige i hele perioden.

Arbejdsløsheden er gennemgående størst for kvinderne. Ledighedsgraden udtrykker hvor stor en del af perioden den arbejdsløse har gået ledig. I gennemsnit var ledighedsgraden i første halvår 0,35 for mændene og 0,46 for kvinderne. 26 pct. af kvinderne har været ledige i mere end 3/4 af perioden, mens dette kun gjaldt 14 pct. af mændene.

Ifølge arbejdsformidlingsstatistikken var antallet af nyanmeldte ledige pladser (der havde stået ubesat i mindst 1 uge) 1.657 ved udgangen af august 1979. For perioden juni–august 1979 var antallet af ledige pladser 12 pct. større end året før.

Beskæftigelsen. Industrien beskæftigede ved udgangen af juli 280.200 arbejdere og 103.400 funktionærer. I forhold til juli 1978 steg arbejderne antal med 1,3 pct. og funktionærernes faldt med 0,1 pct.

Antallet af beskæftigede arbejdere og medarbejdende mestre ved bygge- og anlægsvirksomhed var i maj 1979 154.900, hvilket var 4 pct. færre end i maj 1978.

Betalingsbalancen og udenrigshandel

Danmarks Statistiks foreløbige opgørelse af betalingsbalancen for 1. halvår 1979 viste et underskud på de løbende poster på 6,8 mia. kr., hvilket er 3,2 mia. kr. mere end i samme periode 1978.

Det fremgår af følgende tabel, hvordan de enkelte poster på betalingsbalancen har bidraget til underskuddet.

Betalingsbalancens løbende poster 1. halvår 1979

	Indtægter	Udgifter	Netto- indtægter	Netto- indtægter
	1. halvår 1979			1. halvår 78
			mio. kr.	
Ekport (fob)/import (fob)	36.245	44.290	—8.045	—6.200
Søtransport	5.745	4.175	1.570	1.260
Rejser	2.645	3.250	— 605	— 200
Øvrige varer og tjenesteydelser	4.930	2.425	2.505	2.315
De europæiske Fællesskaber	3.010	1.165	1.845	2.160
Renter, udbytter o. l.	2.200	5.365	—3.165	—2.290
Ensidige overførsler	200	1.060	— 860	— 560
I alt	54.975	61.730	—6.755	—3.515

Vare- og tjenesteposterne er ialt blevet forringet med godt 1,7 mia. kr. og de øvrige løbende poster med 1,5 mia. kr. Nettorenteudgifterne alene er steget med 900 mio. kr.

Kapitalposterne viste et fald i den offentlige nettolåntagning i udlandet fra 4,6 mia. kr. i 1. halvår 1978 til 2,2 mia. kr. i 1979. I modsætning hertil blev den private registrerede netto-låntagning næsten tredoblet til 10,5 mia. kr. Valutareserverne blev i 1. halvår 1979 forøget med 5,3 mia. kr.

De samlede valutareserver har i øvrigt i perioden marts-juli 1979 ligget på over 20 mia. kr. Valutauroen i august-september fik imidlertid valutareserverne til at falde, så de ved udgangen af september måned lå på 17,5 mia. kr.

Den samlede indførsel og udførsel månedsvis i 1978 og 1979 (værdi i mio. kr.)

	Indførsel		Udførsel		Merindførsel	
	1978	1979	1978	1979	1978	1979
Januar	6.463	6.973	4.711	5.360	1.752	1.613
Februar	6.231	6.682	5.281	5.319	949	1.363
Marts	6.851	8.355	5.206	7.097	1.645	1.257
April	6.356	7.474	5.350	6.207	1.006	1.267
Maj	6.613	8.293	5.415	6.115	1.198	2.178
Juni	6.755	7.580	6.015	6.355	740	1.225
Juli	5.336	7.578	4.061	5.089	1.275	2.489
August	6.855	8.354	5.281	6.229	1.575	2.125
JAN.-AUG.	51.461	61.311	41.321	48.071	10.140	13.240
September	6.857		5.874		983	
Oktober	7.252		5.954		1.298	
November	7.512		5.788		1.724	
December	7.098		5.810		1.287	
Aret i alt	80.179		64.747		15.432	

Merindførslen for januar-august 1979 er af Danmarks Statistik opgjort til 13,2 mia. kr., hvilket er 30,6 pct. mere end i samme periode 1978. Indførslen er steget 19,1 pct. og udførslen 16,3 pct.

Merudgifterne til indførsel af olie m. v. er alene steget med 45,7 pct. svarende til 3,6 mia. kr. og kan derved forklare den kraftige stigning i merindførslen. Indførslen af råvarer og halvfabrikata er steget med 4,5 mia. kr. (17,9 pct.) og indførslen af forbrugsvarer 1,4 mia. kr. (15,1 pct.). Derimod er indførslen af investeringsgoder (maskiner og transportmidler) kun vokset 2,7 pct.

For udførselens vedkommende gælder, at industrieksporten er steget 17,7 pct. til 31,4 mia. kr. og landbrugseksporten incl. konserver med 10,0 pct. til 12,0 mia. kr.

Forbrug og investering

Forbrug. Detailomsætningsindekset for juni-august 1979 var i løbende priser 10,3 pct. højere end i samme periode 1978. Målt i mængder og sæsonkorrigere-

ret viste indekset i forhold til den foregående tre-måneders periode et fald på 0,9 pct.

Antallet af nyregistrerede personbiler var i perioden januar–august 1979 99.156, hvilket er 3 pct. mere end i samme periode sidste år.

Erhvervsinvesteringer. Der blev nyregistreret 16.429 vare- og lastbiler i årets første otte måneder. Det var 16 pct. flere end i samme periode sidste år.

I 2. kvartal 1979 blev der påbegyndt 1.117.000 m² erhvervsbyggeri, hvilket er 16.000 m² mere end i 2. kvartal 1978. Påbegyndelserne af fabrikker og værksteder samt kontorer og butikker er faldet med henholdsvis 13 pct. og 18 pct., mens påbegyndelserne af avlsbygninger til landbrugsejendomme er steget med 17 pct. til 598.000 m².

Boligbyggeriet. Antallet af påbegyndte boliger var i årets første 8 måneder 20.884, hvilket er et fald på 11 pct. i forhold til samme periode 1978. Antallet af fuldførte boliger var i samme periode 15 pct. lavere, mens der ved udgangen af august 1979 stort set var samme antal boliger under opførelse som et år tidligere.

I løbet af de sidste par år er der blevet oprettet et bygnings- og boligregister. Den første opgørelse på basis heraf, viste at der i april 1977 var godt 2 mio. boliger i Danmark. Knap 56 pct. af disse var enfamiliehuse. Der var ialt udstykket 109.000 ejerlejligheder til beboelsesformål. Den gennemsnitlige størrelse af parcelhusene var ca. 125 m², mens en bolig i et flerfamiliehus i gennemsnit havde et areal på ca. 75 m². 31 pct. af boligerne opvarmes ved fjernvarme, mens 56 pct. har centralvarme.

Ser man på boligernes standard er den tydeligt dårligere i Københavns og Frederiksberg kommuner, hvor kun knapt 60 pct. har eget bad, mens det tilsvarende tal for hele landet er 81 pct.

Pris- og lønudviklingen

Prisindeks

	Råvare- prisindeks		Engros- prisindeks		Forbruger- prisindeks		Månedss- prisindeks	
	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979
	1968=100 ¹⁾		1968=100		1975=100		Jan. 1975=1979	
Januar	294	286	216	224	129,2	137,9	128,2	135,3
Februar	291	297	218	227	129,8	138,7	128,9	136,1
Marts	291	308	219	230	130,7	139,9	129,6	137,2
April	291	319	219	231	131,2	140,4	130,1	137,8
Maj	292	331	220	235	132,3	142,7	132,0	140,5
Juni	286	348	222	241	132,6	144,0	132,3	141,8
Juli	286	375	220	241	132,9	147,3	132,4	142,6
August	287	387	221	243	133,5	149,9	133,0	144,2
September	286		221		134,4		133,9	
Oktober	283		221		136,9		134,3	
November	282		223		137,8		135,5	
December	284		222		137,9		135,4	

¹⁾ 1978-vægte

Råvareprisindekset stiger fortsat voldsomt. Mens råvarepriserne i maj 1979 lå godt 13 pct. højere end i samme måned året før, var de i august 35 pct. højere end i august 1978. Brændselspriserne viser langt den største vækst og lå i august 1979 mere end 50 pct. over niveauet i august 1978. Priserne på råvarer til byerhvervene var i august steget knapt 13 pct. i forhold til året før.

Engrosprisindekset steg fra maj til august 1979 med 3,4 pct. Dermed var indekset steget med 10,0 pct. i forhold til august 1978. Indekset for produktionsmidler steg 14,6 pct. fra august 1978 til august 1979, mens indekset for forbrugsvarer steg 2,3 pct. Fordeles varerne efter oprindelsesland steg indekset for de dansk-producerede varer med 6,9 pct., mens importvarerne steg 13,2 pct.

Forbrugerprisindekset er fra maj til august 1979 steget med 7,2 point svarende til en stigning på 5 pct. De tre point, skyldes de i juli indførte afgiftsforhøjelser på brændselsprodukter og cigaretter. Fra august 1978 til august 1979 er forbrugerpriserne steget 12,3 pct. Størst prisstigninger har der været på brændsel og belysning (60,8 pct.), tobaksvarer (17,3 pct.) og transport (17,0 pct.), mens f. eks. fødevarer er steget 6,4 pct. og husleje 7,5 pct.

Månedsprisindekset lå i august 1979, 8,4 pct. højere end i august 1978. Reguleringstallet for juli, der beregnes som et gennemsnit af månedsprisindeksene for maj, juni og juli, blev opgjort til 141,6. Dette udløste to dyrtidsportioner ved indeks 136 og 139, og der henstår derfor 2,6 point til næste regulering, der beregnes på baggrund af reguleringstallet for januar. Med den nuværende prisstigningstakt forventes januar-pristallet at udløse tre dyrtidsportioner.

Lønudviklingen. Timelønsindekset for industriens arbejdere lå i juli 1979 10,1 pct. højere end i juli 1978, mens månedslønsindekset for industriens funktionærer viste en stigning på 8,6 pct.

Penge- og kapitalmarkedet

Forventninger om justeringer indenfor EMS-samarbejdet medførte i august 1979 et forstærket pres mod den danske krone, som siden begyndelsen af juni havde befundet sig i bunden af EMS. Presset kulminerede i september, og Nationalbanken reagerede ved at sætte diskontoen op med 2 pct. til 11 pct. med virkning fra den 17. september. På tysk initiativ kom der allerede ugen efter en justering af kurserne inden for EMS-samarbejdet. Tyskerne ønskede en mindre revaluering af D-mark for at bremse dollar-krisen, og den danske regering benyttede lejligheden til at nedskrive kronen med 3 pct.

Uroen omkring kronekursen medførte ikke, som frygtet, noget større tilbagesalg af danske obligationer fra udlandet.

Fra september 1978 til august 1979 steg forretningsbankernes indlån med 9,1 pct. og udlånene med 11,4 pct. For sparekassernes vedkommende var stigningen henholdsvis 9,5 pct. og 7,5 pct. Med virkning fra 1. oktober 1979 blev udlånsloftet hævet med 2 pct. Loftet er dermed siden årsskiftet i alt blevet hævet med 7 pct. Den meget beskedne forhøjelse, der nærmere dækker et efterslæb end åbner mulighed for kreditudvidelse, er udtryk for, at Nationalbanken ikke ønsker at lempe penge- og kreditpolitikken, før det nye folketing har gennemført en effektiv økonomisk politik.

Obligationsrenten steg i 3. kvartal. Den effektive rente på 20-årige 10 pct. åbne serier i almindelig realkredit steg fra 17,4 pct. ultimo juni til 18,1 pct. ultimo september. Renten på statsobligationer steg knapt så meget.

Anne-Katrine Pilegaard
19-10-1979